

El llenguatge

Hom ho ha de saber

Sobre l'ús d'una paraula com és ara hom, considerada per alguns com un arcaisme indesitjable que espantaria i allunyaria els incipients lectors de català i, alhora, objecte de temptació permanent per als altres —a cops els mateixos— que no se saben estar recórrer-hi, potser fins i tot innecessàriament, escau de fer el que creiem que hem fet en alguna ocasió: mostrarne les possibilitats i, fins i tot, els innegables avantatges ocasionals, però també les solucions alternatives o concurrents, és a dir, les possibilitats que ofereix l'idioma per a prescindir-ne.

Vam tornar a tocar el tema fa quinze dies encara no. De fet, subtilitzàvem sobre alguns aspectes de les oracions impersonals: i si comentàvem que amb el mateix valor que oracions com Hom creia que la terra era plana o Hom l'acusa d'incompetent es poden usar —o hom pot usar— les construccions Es creia que la terra era plana i L'acusen d'incompetent —és a dir, amb l'impersonal es i amb el verb en tercera persona del plural— era com un fet ja sabut de tothom.

Però —mai no es pensa en tot— el que en cap ocasió no se'ns ha ocorregut de dir explícitament —només ho ha mostrat l'exemplificació— és que el verb del qual hom és subjecte revesteix sempre la forma del singular, igual que tothom encara que presenti una pluralitat d'individus: Hom aplaudia l'orador amb gran entusiasme. Semblava, realment, que era obvi, però ara llegim, amb gran sorpresa, en un reportatge periodístic, la frase següent: «Hom l'havien vist».

Es clar, doncs, que convé fer aquesta indicació: el verb de que hom és subjecte és sempre del singular, fins i tot, contràriament a les frases amb l'impersonal es encara que l'acusatiu sigui del plural: En aquest riu es pesquen moltes truites però...hom pesca moltes truites. D'una manera més general, però, el que convé indicar és que tothom qui, en posar-se a escriure, es decideixi a utilitzar aquelles formes de llenguatge no habituals en la llengua parlada més pròpies de la llengua literària o acadèmica, no ho faci sense una idea exacta i precisa del seu significat, dels seus casos d'aplicació i del seu tractament gramatical. Albert Jane